لغة البشتو

إدارة أوقاف
صالح عبدالعزيز الراجحي

د لمانځه زده کړه

ليکنه

داکتر/ عبد الله بن احمد الزيد

ژباړه

عبد النافع زلال

طبع على نفقة إدارة أوقاف
صالح بن عبدالعزيز الراجحي
غفر الله له ولوالديه ولذريته ولجميع المسلمين
www.rajhiawqaf.org

www.sikaraam.com

يهدى ولا يباع

د لمانځه زده کړه

لیکنه

ډاکټر/ عبد الله بن احمد الزید

ژباړه

عبد النافع ژلال

www.sikaraam.com

(ح) وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد، ١٤٢٤هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

الزيد ، عبد الله

تعليم الصلاة. / عبد الله الزيد .- الرياض، ١٤٢٤هـ.

٦٤ ص ، ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٩-٤٤٣-٢٩-٩٩٦٠

(النص باللغة البشتو)

١- الصلاة أ- العنوان

ديوي ٢٥٢,٢ ١٤٢٤/٥٩١٩

رقم الإيداع : ١٤٢٤/٥٩١٩

ردمك : ٩-٤٤٣-٢٩-٩٩٦٠

www.sikaraam.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سريزه

الحمد لله وحده، والصلاة والسلام على رسول الله محمد بن عبد الله ﷺ، أما بعد:

له ما څخه څو څو ځلي وغوښتل شو چي دلمانځه په باره کي چي داسلام دوهم رکن دی، يو مختصر او جامع کتاب وليکم چي دلمانځه په اساسي احکامو باندي مشتمل وي، او نورو ژبو ته دترجمه کولو وړ وي. نو ما تقريباً ټول هغه کتابونه را غونډ* کړل کوم چي دلمانځه په باره کي ليکلي شوي وو، او دا خبره را ته په ډاګه* شوه چي دغه هر کتاب د لمانځه دمختلفو اړخونو* څخه يوه اړخ ته اشاره کړي ده، (مثلا) ځينو کتابونو دلمانځه د اداء کولو طريقه او کيفيت ذکر کړی وو، خو دهغه اهميت او فضيلت ته به يي اشاره نه وه کړې، او ځينو نورو دهغو اختلافي مسائلو تحقيق کړی وو کوم ته چي يو عام وګړی

www.sikaraam.com

په لومړۍ مرحله کي اړتيا نلري..

نو ما دا غوره وګڼل* چي دلمانځه هغه مهم مسائل را غونډ کړم چي يو مسلمان ته يي زده کړه او پر ځای کول حتمي او لازمي دي، او دهري مسئلي سره مي دقران او سنت څخه دليل ذکر کړ، اختلافي او اوږده تفصيلي مسائل مي پريښودل، او دلوستونکي دزياتي استفادي لپاره مي داسي طريقه غوره کړه چي هم مختصره او هم ټولو مسائلو ته شامله وي، او نورو ژبو ته يي ژباړه هم آسانه وي.

له الله ﷻ څخه غواړم چي دا کتاب (دلوستونکو* لپاره) ګټور او داستفادې وړ وګرځوي.

إنه سميع مجيب، والله الموفق،،،

ډاکټر/عبد الله بن احمد الزيد

رياض-۱/۱/۱۴۱۴هـ

يادونه: دکومي کلمي په خوا کي چي د ستوری (*) نښه ده، هغه کلمه دکتاب په پای کي په لست کي مرادفه معنا لري، نو دمرادفي معنی لپاره دي نوموړي لست ته مراجعه وشي. (ژباړن)

www.sikaraam.com

لومړنی خبري

لـه پیغمبر ﷺ څخه په صحیح حدیث کي راغلي دي چي فرمايي: «بُنِيَ الإِسْلاَمُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلاَةِ، وَإِيتَاءِ الــزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ لِمَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً».

تــرجمه: اسلام په پنځو (بنيادونو) باندي جوړ دی: (يدې) اقـرار كول چي بيله الله ﷻ څخه دعبادت وړ او حق معبود* نشـته، او محمـد ﷺ دالله پيغمبر دی، او لمونـځ كـول، او زكـات وركـول، او روژه نـيول، او دكعبي شـريفي حـج كـول -دهغـه چا لپاره چي هغې ته دتللو وس او توان ولري-.

دا حديث شريف داسـلام پـنځه اركـانو تـه شـامل دی، او هغه دادي:

www.sikaraam.com

لومړی رکن: ددې کلمې ويل (لا إله إلا الله محمد رسول الله):

ددې کلمې معنی داده: چې بيله يو الله څخه بل هيڅوك دعبادت وړ او حق معبود نشته. نو (لا إله) دټولو هغو معبودانو (خدايانو) نفي كوي چې بيله الله ﷻ څخه يې عبادت كيږي، او (إلا الله) دهغه الله لپاره چې شريك نلري دعبادت اثبات كوي، الله ﷻ فرمايي: ﴿شَهِدَ اللّهُ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ وَالْمَلاَئِكَةُ وَأُوْلُواْ الْعِلْمِ قَآئِمَاً بِالْقِسْطِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران: ١٨]

ترجمه: الله او ملائكو او دعلم خاوندانو پدې شاهدي ادا كړې ده چې بيله الله څخه بل هيڅوك دعبادت وړ او حق معبود* نشته، پداسي حال كي چې (په عدل سره دكائناتو پالل او تدبير* (دهغه) په لاس كي دي، نشته بيله الله څخه بل دعبادت وړ معبود*، هغه بنه غالب او بنه حكمت والا دی.

او د (لا إله إلا الله) ويلو او شاهدي وركولو كي،

www.sikaraam.com

په دريو شيانو سره اقرار کول دي:

لومړی: د الوهيت توحيد:

او هغه دادی چي يواځي الله ﷻ دټولو عبادتونو او بندګی مستحق وبلل شي، او په هيڅ ډول دا (عبادتونه) بيله* الله ﷻ څخه دبل چا لپاره ونه شي.

او دا هغه توحيد دی چي ټول مخلوقات دهغه لپاره پيدا شويدي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالإِنسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦]

ترجمه: او ما پيريان او انسانان ندي پيدا کړی مګر ددي لپاره چي (يواځي*) دوی زما عبادت وکړي.

او دهمدي هدف لپاره الله ﷻ پيغمبران را ليږلي، او کتابونه يې نازل کړي دي، الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولاً أَنِ اعْبُدُواْ اللّهَ وَاجْتَنِبُواْ الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: ٣٦]

ترجمه: او په تحقيق سره موږ په هر (پخواني) امت

www.sikaraam.com

کې یو پیغمبر لیږلی وو (چې دوی ته امر وکړي پدې) چې تاسو (یواځې*) دالله عبادت وکړئ، او له باطله معبودانو څخه ځان وساتئ.

او شرك دتوحید ضد دی، نو کله چې دتوحید معنی دا شوه: چې یواځې ښایي دالله عبادت وشي، نو بیله* الله نه دبل چا په کمه اندازه عبادت کول هم شرك ګڼل کیږي، نو که څوك په خپل اختیار سره بیله الله نه دبل چا هر ډول عبادت وکړي: مثلا دهغه لپاره لمونځ وکړي، یا روژه ونیسي، یا سوال څنې* وکړي، یا نذر ورته ومني، یا کوم څاروی ورته حلال کړي، یا د مړي نه مدد اومرسته وغواړي، او یا داسې نور، نو دا په حقیقت کې* له الله سره شریك نیول دي، او شرك له ټولو نه لویه ګناه ده چې (دمسلمان) ټول نیك اعمال له مینځه* وړي.

دوهم: د ربوبیت توحید:

او هغه دادی چې انسان پدې اقرار وکړي چې

يواځـي* الله ﷻ (دمخلوقـاتو) پـيدا کونکـی، روزي ورکونکـی، ژونـد ښښونکـی، مـرګ راوسـتونکی، (دکائـناتو) پـالونکی، او داسـمانونو او ځمکـو څښتـن دی. او پدي سره اقرار کول دهغه فطرت (تقاضا) ده په کوم چي الله ﷻ مخلوقـات پـيدا کړيدي، تردې پوري چي په کومو مشرکينو کښي چي زموږ پيغمبر محمد ﷺ رالـيږل شوی وو، هغوی هم پدي توحيد اقرار کاوه او تريـنه منکر نه وو، الله ﷻ فرمايي: ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّـــنَ السَّمَاء وَالأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ والأَبْصَارَ وَمَن يُخْــرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيَّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللّهُ فَقُلْ أَفَلاَ تَتَّقُونَ﴾ [يونس: ٣١]

تـرجمه: (اې پيغمبره مشـرکينو ته) ووايه چي څوك تاسـو تـه له آسـمان او ځمکـي نـه روزي* درکـوي؟ او څوك دغوږونو او سترګو مالك دی؟ او څوك ژوندی له مړي نـه او مړی له ژونـدي څخـه راوباسـي؟ او څـوك

www.sikaraam.com

د (ټولو) کارونو تدبیر او پالل کوي؟ نو ژر به هغوی ووایي: چې الله (دا ټول کارونه کوي)، نو ورته ووایه چې آیا تاسو (د الله څخه) نه ویرېږئ؟.

او له انسانانو نه ډېر کم داسي خلك شته چي د ربوبیت له توحید نه یې په ښکاره انکار کړیدی، او په باطن کي له خپل ځان سره په هغه باندي عقیده لري، خو یوائې* دتکبر او عناد په وجه یې له هغه نه (په ظاهره) انکار کړیدی، لکه څرنګه چي الله ﷻ فرمایي: ﴿وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ [النمل: ١٤]

ترجمه: او د دغو (آیاتونو څخه) دوی دظلم او سرکشۍ د وجهي انکار وکړ، پداسي حال کي چي زړونو یې په هغه یقین او باور درلود.

دریم: د اسماء (نومونو) او صفاتو توحید:

د اسماء او صفاتو توحید دادی چي دالله په هغو صفاتو ایمان ولري چي پخپله ځان لپاره یې ثابت

www.sikaraam.com

کړي، او یا پیغمبر ﷺ دالله جَلَّ جَلَالُهُ لپاره دغه نومونه او صفتونه ثابت کړي وي، او هغه پداسي شکل سره ثابت کړو چي دالله جَلَّ جَلَالُهُ دشان او شوکت سره لائق او مناسب وي، بي لدې چي دهغه په کیفیت او څرنګوالي پوه شو، او یا یې بیان کړو، او بیله دي چي هغه دمخلوقاتو له صفاتو سره مشابه او یو شان وګڼو، او یا یي په اصلي معنی کي تغیر راولو، او یا ورنه انکار وکړو، الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي: ﴿وَلِلّهِ الأَسْمَاء الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا﴾ [الأعراف: ۱۸۰]

ترجمه: او خاص الله لره ډیر ښه او ښایسته نومونه دي، نو (الله جَلَّ جَلَالُهُ) په هغو (نومونو) سره وبولئ.

او الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ البَصِيرُ﴾ [الشورى: ۱۱]

ترجمه: دالله په شان* او څېر بل هيڅ شی نشته، او هم هغه ښه اوريدونکی او ښه ليدونکی دی.

www.sikaraam.com

نـو پـه (لا إله إلا الله) ویلـو کـي ددي (پورتنـیو) دریو شـیانو اعـلان او پـه هغـو اقـرار دي، نو هغه څوك چي (لا إله إلا الله) پـه خوله سره ووایي او پـه معنی یي پوه شي، او دهغـې مطابق عـمل وکړي، یعني الله ته شریك پیدا نکـړي، او یواځـي هغـه دعـبادت لائـق وبولـي، نـو دا (سـړی) حقیقـي مسـلمان دی، او هغـه څـوك چـي دغـه کلمه پـه خوله سره ووایـي، او دهغـې مطابق پـه ظاهره سره عمل وکړي، خو پـه زړه کي پـه هغې عقیده ونلري، نـو دا (سړی) منافق دی، او هغه څوك چي دغه کلمه پـه خوله ووایـي، او دهغـې پـه خـلاف عـمل وکـړي، نـو دا (سـړی) کافـر دی، کـه څـه هـم دا کلمـه پـه وارو* وارو ووایي (بیا هم مسلمان نه بلل کیږي).

او پـه (محمـد رسـول الله) بـاندي شـهادت* ویلـو معـنی داده: چـي پـه هغـه دیـن او رسـالت باندي ایمان راوړو کـوم چي محمد ﷺ دالله جل جلاله له جانـبه مـوږ تـه

www.sikaraam.com

راوړی دی، او په کومو چې یې امر کړی دهغه اطاعت وشي، او له کومو شیانو نه چې یې منع کړېده له هغو نه ډډه وکړي شي، او دا چې (دمسلمان) ټول اعمال او عبادتونه به دپیغمبر ﷺ دشریعت او سنت مطابق وي، لکه څرنګه چې الله ﷻ فرمایي: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ [التوبة: ۱۲۸]

ترجمه: په رښتیا سره (ای مسلمانانو) تاسو ته ستاسو له جنس څخه پیغمبر راغلی دی، چې ډیر سخت او درونـد دی پر ده باندي هغه څه چې تاسو ته تکلیف رسوي، (او) په تاسو باندي ډیر حرصناك دی، (او) پر مومنانو باندي مشفق او مهربان دی.

او فرمایي: ﴿مَّنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ [النساء: ۸۰]

ترجمه: څوك چې دپیغمبر ﷺ اطاعت کوي، نو

www.sikaraam.com

(په حقيقت سره) هغه دالله ﷻ اطاعت کړی دی.

او فرمايي: ﴿وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ [آل عمران: ١٣٢]

ترجمه: او دالله او د(هغه) دپيغمبر اطاعت وکړئ (حکم ومنئ)، ددې لپاره چي په تاسو رحم وشي.

او فرمايي: ﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ [الفتح: ٢٩]

ترجمه: محمد دالله ﷻ پيغمبر دی، او هغه کسان (صحابهٔ کرام) چي لده سره دي (هغوی) پر کفارو سختګير، او په خپلو مينځونو کي مهربان او زړه سواندي دي.

دوهم او دريم رکن: لمونځ کول، او زکات ورکول:

الله ﷻ فرمايي: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلاّ لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاء وَيُقِيمُوا الصَّلاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ

www.sikaraam.com

﴿وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾ [البينة: ٥]

ترجمه: او دوی ته امر ندی کړي شوی مګر پدي (خبره) چي يواځي دالله ﷻ عبادت وکړي، پداسي حال کي چي عبادت به يې خاص (الله) لره وي، او له باطل نه به حق ته راګرځيدونکی او مايل وي، او لمونځ دي اداء کړي، او زکات دي ورکړي، او همدا (امر کړي شوي کارونه) محکم* او کلك دين دی.

او فرمايي: ﴿وَأَقِيمُواْ الصَّلاَةَ وَآتُواْ الزَّكَاةَ وَارْكَعُواْ مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ [البقرة: ٤٣]

ترجمه: او لمونځ بنه اداء کړئ، او زکات ورکړئ، او له رکوع کونکو سره رکوع وکړئ (يعني له لمونځ کونکو سره لمونځ وکړئ).

او لمونځ هغه رکن دی چي موږ به په راتلونکو صفحو کي دهغه احکام بيان کړو.

او زکات هغه (معينه اندازه مال) دی چي د

www.sikaraam.com

مالدارو خلکو* د مالونو څخه اخیستل کیږي او فقیرانو او نورو د زکات مستحقو کسانو ته ورکول کیږي، او هغه داسلام دارکانو څخه یو لوی رکن دی، چې په هغه سره اجتماعي لاسنیونه* او دافرادو په مینځ کې یو له بل سره مرسته او تعاون کول مینځ ته راځي، او پدي شکل سره یې فقیر او محتاج لره په مالدار سړي باندي دا حق ګرځولی دی چې بیله کوم احسان او منت نه (ورته زکات ورکړي).

څلورم رکن: د رمضان دمیاشتي روژه:

الله ﷻ فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: ۱۸۳]

ترجمه: اې مومنانو په تاسو باندي روژه فرض کړې شویده، لکه څنګه چې په هغو کسانو فرض کړې شوې وه چې له تاسو نه مخکې وه (یعني پر مخکیني امتونو باندي) تر څو له الله نه ووېرېږئ.

www.sikarדam.com

پنځم رکن: حج کول دهغه چا لپاره چي د تلو راتلو طاقت* او قدرت يي ولري:

الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ [آل عمران: ۹۷]

ترجمه: او الله تعالى لره پر خلكو* باندي دبيت الله حج كول (فرض) دي دهغه چا لپاره چي هغې ته دتلو راتلو طاقت* او قدرت ولري، او څوك چي كافر شو (ويې نه مانه دغه حكم) نو بيشكه الله د ټول عالم نه بې پرواه دى.

www.sikaraam.com

دلمانځه اهمیت*

لـه مخکینیو خبرو څخه څرګنده* شوه چي لمونځ پـه اسـلام کـي لـوی ارزښـت* او مقـام لـري، او هغـه داسلام دارکـانو څخـه دوهـم داسـي رکـن دی چي بـیله هغـه داداء کولـو نـه (دچـا) اسلام نشي صحیح کیدای، او د لمانځـه پـه بـاره کـي سسـتي او بـي پروایـي کـول دمنافقینو له صفاتو څخه شمیرل کیږي، او (په مکمل ډول سره) پریښودل یي کفر او ګمراهي ده، چي په هغه سره انسـان داسـلام له دایـري نـه وزي، لکـه څـنګه چي پیغمـبر ﷺ پـه صـحیح حدیـث کـي فرمایـي: «بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ وَالشِّرْكِ تَرْكُ الصَّلاةِ».

تـرجمه: دسـړي او د کفـر او شـرك پـه میـنځ کـي (جلاکونکـی حـد) دلمانځـه پـریښودل دي. او فرمایـي: «الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ الصَّلاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ»،

تــرجمه: کــوم عهــد او پــیمان چــي زمــوږ او ددوی

www.sikaraam.com

(کافرانو) تر مینځ دی هغه لمونځ دی، چا چې هغه پرېښود نو په رښتیا سره هغه کافر دی. (دا حدیث ترمذي روایت کړیدی، او هغه یې حَسَن بللی دی).

لمونځ د اسلام بنیاد او اساس دی، او هغه د الله ﷻ او بنده په مینځ کې رابطه ده، لکه څنګه چې پیغمبر ﷺ په صحیح حدیث کې فرمایي: «إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى يُنَاجِي رَبَّهُ».

ترجمه: کله چې له تاسو نه یو تن لمونځ کوي نو هغه دخپل خدای سره راز او نیاز* کوي. او لمونځ دالله ﷻ سره دبنده دمحبت لرلو، او دهغه دنعمتونو دقدر کولو علامه او نښانه ده، او ددې وجې نه چې لمونځ لوی ارزښت او فضیلت لري، نو ځکه خو له ټولو نه اولینه فریضه ده چې پر پیغمبر ﷺ باندې فرض شویده، او لمونځ پدې امت باندې دمعراج په شپه په اسمان کې فرض شوی دی، او چې کله له پیغمبر ﷺ نه پوښتنه* وشوه چې له ټولو نه غوره*

www.sikaraam.com

عمل کوم دی؟ هغه وفرمایل: «الصَّلاةُ عَلَى وَقْتِهَا»، یعني: لمونځ کول په خپل وقت کي. (دا حدیث بخاري او مسلم روایت کړی دی).

او الله ﷻ لمونځ دګناهونو دپاکیدلو سبب ګرځولی دی، پیغمبر ﷺ فرمایلي دي: «أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ، هَلْ يَبْقَى مِنْ دَرَنِه شَيْءٌ؟» قَالُوا: لا يَبْقَى مِنْ دَرَنِه شَيْءٌ، قَالَ: «فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوات الْخَمْسِ يَمْحُو اللهُ بِهِنَّ الْخَطَايَا»؟

ترجمه: آیا تاسو ته معلومه ده که له تاسو نه دیو کس دکور ددروازې مخي ته یوه ویاله* وي او هره ورځ په هغه کي پنځه ځله ولامبي*، نو ایا دده (په بدن) کي به څه خیري* پاتي شي؟ (صحابه وو ﷺ) وویل: نه، هیڅ خیري* به پاتي نشي، (پیغمبر ﷺ) وفرمایل: نو دا (په ورځ کي) دپنځو لمونځونو مثال دی، چي الله ﷻ دهغه په وجه (دلمونځ کونکي) ګناهونه بخښي. (دا

www.sikaraam.com

حديث بخاري او مسلم روايت کړيدی).

او په حديث کي له پيغمبر ﷺ نه راغلي دي: چي هغــه کله لدي دنيا نه رحلت کاوه، اخيري وصيت او اخيرنۍ خبره يي داوه: «چي دلمانځه په باره کي، او دهغو (مريانو*) په باره کي چي ستاسو تر لاس لاندي دي، له الله نه وويرېږئ». (دا حديث احمد او نسائي او ابن ماجه روايت کړی دی).

الله جَلَّ جَلَالُهُ په قرآن کريم کي دلمانځه او لمونځ کونکو ډير لوی فضيلت او شرف ذکر کړی دی، له ټولو طاعتونو او عبادتونو نه يې دلمانځه زياته يادونه کړيده، او دهغه په باره کي يي خصوصي توصيه کړيده، الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي: ﴿حَافِظُواْ عَلَى الصَّلَوَاتِ والصَّلاَةِ الْوُسْطَى وَقُومُواْ لِلّهِ قَانِتِينَ﴾ [البقرة: ٢٣٨]

ترجمه: پر (ټولو) لمونځونو باندي محافظت وکړی، او (په خاصه توګه) په مينځني (مازديګر لمونځ باندي، او (په لمانځه کي) الله ته په ويره (او

www.sikaraam.com

ادب) سره ودرېږي.

او فرمايي: ﴿وَأَقِمِ الصَّلاَةَ إِنَّ الصَّلاَةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاء وَالْمُنكَرِ﴾ [العنكبوت: ٤٥]

ترجمه: او لمونځ ښه اداء کړې، په رښتيا سره لمونځ (انسان) له بې حيايي او بدو کارونو څخه منع کوي.

او فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اسْتَعِينُواْ بِالصَّبْرِ وَالصَّلاَةِ إِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ [البقرة: ١٥٣]

ترجمه: اې مومنانو (له الله نه) په صبر او لمونځ کولو سره مدد وغواړئ، په رښتيا سره چې الله له صبر کونکو سره دی.

او فرمايي: ﴿إِنَّ الصَّلاَةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ [النساء: ١٠٣]

ترجمه: په تحقيق سره لمونځ پر مومنانو باندې معين او ټاکلی وخت کې فرض دی.

www.sikaraam.com

الله ﷻ دهغه چا لپاره چي لمونځ نکوي (سخت) عذاب واجب کړی دی، الله ﷻ فرمايي: ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا﴾ [مريم: ٥٩]

ترجمه: نو وروسته لدوی نه داسي خليفګان* راغلل چي لمونځ يي ضايع کړ (او نه يي اداء کاوه) او په شهوتونو پسي لاړل، نو دوی به (ژر) له بد عاقبت سره (په دوږخ کي) مخامخ شي.

او الله ﷻ په خپل مبارك کتاب (قران) کي ددي خبري بيان کړيدی چي دمجرمانو او ګنهګارانو ودوږخ* ته دداخليدلو اولين سبب دلمانځه پريښودل دي، هغه فرمايي: ﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ * قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ [المدثر: ٤٢-٤٣]

ترجمه: (له دوږخيانو* نه به پوښتنه وشي چي) کوم شي تاسو دوږخ ته داخل کړی؟ هغوی به ووايي: چي

www.sikaraam.com

موږ له لمونځ کونکو څخه نه وو (نو ځکه دوږخ ته راوستل شوي يو).

او پيغمبر ﷺ فرمايلي دي چي څوك دسهار* او مازديګر* لمونځ وکړي نو هغه به جنت ته لاړ شي، لکه څنګه چي په صحيح حديث کي راغلي دي: «مَنْ صَلَّى البَرْدَينِ دَخَلَ الْجَنَّةَ».

ترجمه: څوك چي دسهار او مازديګر لمونځ وکړي، جنت ته به لاړ شي.

لمونځ په ټولو اسماني اديانو کي يو عام او ښکاره عبادت دی، چي معنی او مفهوم يي دادی چي (مسلمان) يواځي هغه الله ته تسليم شي او کامل اطاعت يي وکړي چي هيڅ شريك او ساری* نلري- ، او لمونځ انسانانو ته دتقوی، انکسار، الله ته رجوع کولو، صبر، جهاد، او توکل کولو تربيه* ور کوي، او دا هغه ظاهري عبادت دی چي دلمونځ کونکي په ايمان، او دالله رب العالمين په بندګی کي دهغه په

www.sikaraam.com

ربښتنولی او صداقت دلالت کوي.

نو پر هر مسلمان باندي فرض دي چي په دوامدار شکل سره لمونځونه په خپلو وختونو کي په هغه طريقه سره اداء کړي چي الله ﷻ مشروع کړيده، تر څو پدي توګه دالله ﷻ او د پيغمبر ﷺ اطاعت پر ځای کړي، او دهغه له غضب او دردونکي عذاب څخه ځان وژغوري*.

www.sikaraam.com

طهارت یا دلمانځه لپاره پاکوالی

دا طهارت دبدن*، جامو، او دلمانځه دځای پاك ساتلو ته شامل دی.

* دبدن پاکوالی په دوو شیانو سره کیږي:

لومړی: غُسل (ځان مینځل):

چي دجنابت*، حیض، او نفاس نه وروسته کیږي، پداسي شکل سره چي ټول بدن او ویښتان* په اوبو سره دپاکوالي په نیت ومینځي*.

دوهم: اودس کول:

الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمایي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلاةِ فاغْسِلُواْ وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُواْ بِرُؤُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَينِ﴾ [المائدة: ٦]

ترجمه: اې مومنانو کله چي لمانځه ته دولاړیدلو (نیت او اراده) وکړی، نو خپل مخونه، او لاسونه تر څنګلو* پوري ومینځئ، او پر خپلو سرونو باندي

www.sikaraam.com

مسح وکړئ، او خپلي پښي* تر بجلکو* (پنډيو) پوري (ومينځئ).

نو دا مبارك ايت په هغو شيانو مشتمل دی دکومو چي مراعات په اودس کولو کي واجب دی، او هغه شيان دادي:

۱- دمخ مينځل دخولي او پوزي ته اوبو اچولو په شمول.

۲- تر څنګلو پوري دلاسونو مينځل*.

۳- دغوږونو په شمول دټول سر مسح کول.

۴- تر بجلکو* پوري دپښو مينځل.

* او دجامو او ځای پاکوالی دادی چي له مرداری او نجاست (ګندګۍ) نه لکه: تشي بولي*، ډکي بولي* او نورو نجاستونو (ګندګيو) څخه پاك وساتل شي.

www.sikaraam.com

تیمم وهل

لـه هغـو اسـانتیاوو او سـهولتونو څخه چي الله ﷻ مسـلمانانو تـه ورپـه بـرخه کړیـدي، یـو هـم دادی چـي داوبـو دنشـتوالي پـه وخـت یـا پـه هغـه صـورت کي چي داوبـو اسـتعمالول انسـان تـه ضـرر ولـري، هغـه تـه یـي تـیمم وهـل روا کړیـدی. (دتـیمم طـریقه) پداسـي شـکل سـره ده چـي لاسـونه بـه پـه ځمکـه بانـدي ووهـي او بيـا پـه هغـو سره خـپل مـخ او دواړه لاسونه مسـح کړي.

الله ﷻ فــرمايي: ﴿فَلَمْ تَجِدُواْ مَاء فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُواْ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُم مِّنْهُ﴾ [المائدة: ٦]

تـرجمه: (کـه مـو چـیري اودس یـا غسـل کولـو تـه ضـرورت شـو) او بـیا مـو اوبـه ونـه موندلي* نو پـه پاکـه خـاوره سـره تـیمم وکـړی، (یعنـي دواړه لاسـونه پـه ځمکـه ووهـی) او خـپل مخونـه او لاسـونه پـه هغـه سـره مسـح کړی.

www.sikaraam.com

عمار رضي الله عنه وايي: پيغمبر ﷺ زه په يو كار پسې واستولم، نو ماته جنابت* پيښ شو، او اوبه مې پيدا نكړې، نو (دپاكوالي لپاره) په خاورو كې داسې ولغړيدم* لكه څنګه چې يو حيوان لغړي (او بيا مې لمونځ وكړى)، او بيا پيغمبر ﷺ ته راغلم او قصه مې ورته بيان كړه، نو ويې فرمايل: «إِنَّمَا يَكْفِيكَ أَنْ تَقُولَ بِيَدَيْكَ هَكَذَا» ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدَيْهِ الأَرْضَ ضَرْبَةً وَاحِدَةً، ثُمَّ مَسَحَ الشِّمَالَ عَلَى الْيَمِينِ، وَظَاهِرَ كَفَّيْهِ وَوَجْهَهِ.

ترجمه: تا ته دا كافي وه چې لاسونه دې داسې په (ځمكه) وهلي واى، او بيا يې لاسونه يو ځل په ځمكه ووهل، او بيا يې په چپ (لاس) سره ښى (لاس)، او دلاسونو پنجې او خپل مخ مسح كړى. (دا حديث بخاري او مسلم روايت كړيدى).

www.sikaraam.com

فرض لمونځونه

اسلام پر هر مسلمان باندي په يوه ورځ او شپه کي پــنځه لمونځونــه فــرض کړيــدي، او هغــه: دســهار، غرمي، مازديګر، ماښام، او ماسخوتن لمونځونه دي.

۱- دسهار لمونځ:

او هغـه دوه رکعــته دی، او وخـت يـي له دوهمــي سپيدي* (هغـه پـراخه روښنايـي چـي دشـپي لخـوا پـه مشرق کي وي) راختلو څخه تر لمر ختلو پوري دی.

۲- دغرمي لمونځ:

او هغـه څلـور رکعــته دی، او وخـت يـي دآسمان له مينـځ نـه دلمر له زوال څخـه شروع بـيا تـر هغـه پـوري دوام لري چي دهر شي سيوری يو برابر* شي، بيله هغه سيوري نه چي دزوال په وخت کي وي.

۳- دمازديګر لمونځ:

او هغـه څلـور رکعـته دی، وخت يي دغرمي دوخت

لـه وتلـو نـه شـروع كـيږي تـر هغـه پـوري چـي دهـر شـى سيورى دوه برابره شي، بيله هغه سيوري نه چي دزوال پـه وخـت كـي وي، او دضـرورت وخـت يـي دلمـر تـر لويدلو پوري دى.

۴- دمابنام لمونځ:

او هغه دري ركعته دى، او وخت يي دلمر لويدلو* نه تر سره شفق* وركيدلو پوري دى.

۵- دماسخوتن لمونځ:

او هغـه څـور ركعـته دى، وخـت يي دمابنام دوخت لـه ختمـيدلو نـه وروسته بيا دشپي تر دريمي حصي او يا اولي نيمايي حصې پورى دى.

www.sikaraam.com

دلمانځه اداء کولو طریقه

وروسته لدي نه چي بدن او دلمانځه ځای په تیر شوي کیفیت سره پاك شي، او مسلمان دلمانځه دوخت له داخلیدلو څخه مطمئن شي، نو قبلې (په مکه مکرمه کي بیت الله شریف) ته دي مخ کړي پداسي حال کي چي کوم فرضي او یا نفلي لمونځ کول غواړي، دهغه اراده او نیت به په زړه کي کوي، او بیا به لاندي افعال په ځای کوي:

۱- اول تکبیر (تکبیر تحریمه) «الله اکبر» به وایي، پداسي حال کي چي دسجدي ځای ته به ګوري.

۲- دتکبیر ویلو په وخت کي به خپل لاسونه داوږو برابر او یا دغوږونو دبرابرۍ په اندازه پورته کوي.

۳- د«الله اکبر» وروسته دغه دوعا لوستل سنت ده: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى

www.sikaraam.com

جَـــدُّكَ، وَلاَ إِلَهَ غَيْرُكَ»(۱)، او که وغواړي دا دوعا دي ووايـي: «اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَّ بَيْنَ الْمَشْــرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الـــثَّوْبُ الأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ»(۲).

۴- بيا به وايي «أَعُــوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»(۳)، او بيا بـه «الحمد لله» لولي:

---

(۱) ترجمه: الهي! تا په پاکي سره يادوم او ستا پوره ستاينه کوم، او مبارك دی نوم ستا، او اوچت دی شان او شوکت ستا، او بيله تا نه بل څوك د عبادت وړ نشته.

(۲) ترجمه: الهي! زما او زما د ګناهونو تر مينځ دومره لري والی راولې، لکه څنګه چي دي د مشرق او مغرب په مينځ کي لري والی راوستی دی، الهي! ما له خپلو ګناهونو نه داسي پاك کړې لکه څنګه چي سپينه جامه له خيرو نه پاکه کړي شي، الهي! ما له ګناهونو نه په واوره، او اوبو، او ږلۍ سره ووينځې.

(۳) ترجمه: په الله سره د رټل شوي شيطان څخه پناه غواړم، په نامه د الله چي =

www.sikaraam.com

﴿الْحَمْــدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * مَالِكِ يَــوْمِ الدِّينِ * إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * اهدنَا الصِّرَاطَ المُســتَقِيمَ * صِــرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمتَ عَلَيهِمْ غَيرِ المَغضُوبِ عَلَــيهِمْ وَلاَ الضَّــالِّينَ﴾[1]، او لـدي وروسته به «آمين» وايي.

۵- بيا به له قرآن كريم نه هغه سورت او يا هغه آيتونه لولي چې په ياد يي وي او ورته اسانه وي، لكه دا ســـورت: ﴿إِذَا جَاء نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ * وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُــونَ فِــي دِيــنِ اللَّهِ أَفْوَاجًا * فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

=

ډير زيات مهربان او پوره رحم لرونكى دى شروع كوم.

(۱) ترجمه: ټولې غـوره ستاينې يواځې الله تعالى لره دي چې دټول عـالم پالونكى دى. ډير زيات مهربان او پوره رحم لرونكى دى. دجزاء دورځې خاوند دى. يواځې ستا عبادت كوو او يواځې له تا څخه مرسته غواړو. مونږ ته سمه لياره وښيه. دهغو كسانو لياره چې تا پر هغوى باندې انعام كړى دى، نه دهغو كسانو لياره چې ورباندې غضب كړې شوى، او نه دګمراهانو لياره.

www.sikaraam.com

وَاسْـــتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾[١]، او يا دقرآن كريم بل كوم سورت.

۶- بيا به لـدې نه وروسـته د «اللهُ أَكْبَر»[٢] په ويلو سره ركـوع كـوي، پداسـي حـال كـي چـي مـلا* بـه يـي سـيده او برابـره وي، او لاسـونه بـه يـي پـر ځنګـنونو* ايښي وي، او «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيم»[٣] به وايي، او دري ځلي* او يا له هغه نه زيات ويل يې سنت دي.

۷- بيا به د «سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ»[٤] په ويلو سره له

(١) ترجمه: كله چي دالله مرسته او برياليتوب رارسيږي. او ووينې چي خلك جوپې جوپې د الله په دين كي ننوځي. نو خپل پروردګار په پاكۍ ياد كړه، او له هغه څخه بخښنه وغواړه، بيشكه چي هغه ډير دتوبې قبلوونكى دى.

(٢) ترجمه: الله ډير لوى دى.

(٣) ترجمه: پاك دى ځما لوى پروردګار.

(٤) ترجمه: قبول كړه الله (حمد او ثنا) د هغه چا چي د هغه حمد او ثنا يې وويل.

www.sikaraam.com

رکوع څخه سر پورته کوي، که امام وي او که يوازي ځانته وي، او له دريدلو وروسته به «رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْــداً كَــثِيراً طَيِّباً مُبَارَكاً فِيهِ، مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءَ الأَرْضِ، وَمِلْءَ مَا بَيْنَهُمَا، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ»[(۱)] وايي.

او كه مقتدي وو، نو دپورته كيدو په وخت كي به «رَبَّنا وَلَكَ الحمدُ...» تر آخره پوري وايي.

۸- بيا به د «الله أكبر» په ويلو سره سجدي ته ولاړ شي، پداسي حال كي چي متهان* (يا ځنګلي) به يي له بغلونو څخه، او ورنونه* به يي له لينګو* څخه ليري وي، او سجده به پر اوو اندامونو* باندي كوي: تندى

(۱) ترجمه: اې زموږ پرورد ګاره! تا لره تولّه غوره ستاينه ده، ستاينه ډيره زياته، پاكه، او مباركه، د آسمانونو او ځمكي او د هغوی تر مينځ د مخلوقاتو د ډكوالي په اندازه، او په اندازه د ډكوالي د هغه شيانو چي تا وروسته غوښتي دي.

www.sikaraam.com

له پوزي سره، دواړه وُرغوي*، ځنګنونه، دپښو دګوتو شاوي، او «سُـبحانَ ربيَ الأعلى»[۱] به دري واره او يا زيات وايي، او چي کومه دوعا يي خوښه وي هغه به زياته لولي.

۹- بيا به د «الله اکبر» په ويلو سره له سجدي څخه سر راپورته کوي، او پر چپه پښه به کښيني، او ښي* پښه به دَرَوي*، او لاسونه به پر ورنونو او ځنګنونو باندي ايږدي، او «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي وَاهْدِنِي وَاجْبُرْنِي»[۲] به وايي.

۱۰- بيا به د «الله اکبر» په ويلو سره دوهمه سجده کوي، په کوم ترتيب سره چي يي لومړى سجده وکړه،

(۱) ترجمه: پاك دى ځما لوى پروردګار.

(۲) ترجمه: الهي! ما ته بخښنه وکړې، او په ما رحم وکړې، او ما ته عافيت راکړې، او روزي را ته راکړې، او هدايت را ته وکړې، او نقصان مي پوره کړې.

www.sikaraam.com

او پدي ډَوَل سره يې يو رکعت پوره او بشپړ شو.

۱۱- بيا به د «الله اکبر» په ويلو سره دوهم رکعت ته پورته کيږي.

۱۲- بيا به «الحمد لله..» تر آخره پوري وايي، بيا به دقرآن کريم يو سورت وروسي وايي، بيا به رکوع ته ځي، بيا به له رکوع څخه راپورته کيږي، بيا به دوه سجدي کوي، په هماغه ترتيب سره لکه څرنګه چي يي په لومړي رکعت کي وکړ.

۱۳- وروسته لدې نه چي ددوهمي سجدې څخه سر را پورته کړي هماغسي به کښيني لکه څرنګه چي ددوو سجدو په مينځ کي کښيناستلی* وو، بيا به «التَّحِيَّاتُ لله وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلامُ عَلَينَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحينَ، أَشْهَدُ أَنْ لاَّ إِلَهَ إلاَّ اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»[1] ووايي.

---

(۱) ترجمه: ژبني او بدني او مالي عبادتونه ټول الله لره دي، سلام او د الله =

www.sikaraam.com

کـه چيري لمونـځ دوه رکعتـيز وو لکـه د سـهار، جمعـي، او يـا اختـر لمونـځ نـو تـر اخره به ناست وي او د «التحيات..» وروسـته به «اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّـــكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِـــيدٌ» (١) ووايـــي، او له څلورو شيانو څخـه بـه پـناه غـواړي او داسي بـه وايـــي: «اللّهُـــمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ

رحمت او برکتونه دي وي پر تا اې پيغمبره! سلام دي وي پر مونږ او د الله پر نيکو بندګانو، زه شاهدي ورکوم چي بيله الله نه بل د عبادت وړ معبود* نشته، او شاهدي ورکوم چي محمد د الله بنده او پيغمبر دی.

(١) ترجمه: الهي! پر محمد او د محمد پر اهل وعيال درود وليږه، لکه څنګه چي دي پر ابراهيم ﷺ او د ابراهيم ﷺ پر اهل و عيال درود ليږلی دی، په رښتيا سره ته ستايلی شوی، د لويي خاوند يې، او برکت نازل کړه پر محمد او د هغه پر اهل وعيال باندي، لکه څنګه چي دي برکت نازل کړی دی پر ابراهيم ﷺ او د هغه پر اهل وعيال باندي، په رښتيا سره ته ستايل شوی، د لويي خاوند يې.

www.sikaraam.com

عَـــذَابِ جَهـــنَّمَ، وَمِـــنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَـــاتِ، ومِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ»[١]، او بيا بـه دخپـل ځـان لـپاره ددنـيا او اخرت دخير غوښتلو دوعـا کـوي، او دا (دوعاګانـي او اذکـار) پـه فرضـي او نفلـي لمونځونو دواړو کي ويل کيږي.

بـيا بـه پـه «السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ»[٢] ويلو سره ښـي طرف ته سلام ګرځوي، او بيا به په «السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ» ويلو سره چپ طرف ته سلام ګرځوي.

او کـه لمونځ دري رکعتيز وي لکه دماښام لمونځ، او يـا څلـور رکعتـيز وي لکـه دغرمـي، مازديګـر، او ماســـخوتن لمونځونـــه، نـــو د لومـــړی ناســـتي له

---

(١) ترجمه: الهي! زه په تا سره پناه غواړم د دوزخ له عذاب څخه، او د قبر له عذاب څخه، او د ژوند او مرګ له فتنو څخه، او د مسيح دجال د فتنې د شر څخه.

(٢) ترجمه: سلام (سلامتيا) او دالله رحمت دي وي پر تاسي.

www.sikaraam.com

«التحـــيات..» نـه وروسـتـه بـه «الله اكبر» ووايـي او وبـه دريـږي، او بـيا بـه «الحمد لله..» يوازي ووايي: او بيا به رکوع او سجده وکړي، لکه څرنګه چي يي په اولو دوو رکعتونو کـي وکـړه، بـيا بـه پـه همـدا ډول سـره څلـورم رکعت کـوي، ليکـن لـه سجدي نه وروسته به د «تَوَرُّك» پـه شـکل کـښيـنـي، او هغـه داده چـي ښي پښـه ودَرَوي، او چـپـه پښـه بـه تـر هغـه لاندي کښيږدي، او کوناټي به پر ځمکه کښـيږدي، او بـيا بـه «التحـــيات..» ووايـي، دمابنـام پـه دريـم رکعـت کـي، او دغرمـي، مازديګر او ماسخوتن په څلورم رکعت کي، او بيا به پر پيغمبر ﷺ باندي درود «الـــلهمَّ صَلِّ..» وايـي، او کـه وغـواړي نو دوعـا دي وکـړي، او بـيا بـه ښي او چـپ طرف ته سلام وګرځوي لکه څرنګه چي مخکي بيان وشو.

او پدي ترتيب سره يي لمونځ پوره او بشپړ شو.

www.sikaraam.com

د جماعت* لمونځ

دجماعت لمونځ په يوازي لمونځ باندي اوويشت درجي زيات فضيلت او غوره والى لري، لکه څرنګه چي له ابن عمر رضي الله عنهما څخه په بخاري کي روايت دى چي پيغمبر ﷺ فرمايي: «لقد هممْتُ أن آمرَ بالصلاةِ فتُقامَ ثم أُخالفَ إلى قومٍ في منازلِهم لا يشهدونَ الصلاةَ في جماعةٍ فأُحرقَها عليهم».

ترجمه: په رښتيا سره چي ما اراده وکړه چي امر وکړم چي لمونځ ودَرَول شي (اقامت وويل شي)، اوبيا زه دهغو کسانو کورونو ته لاړ شم چي دجماعت لمونځ ته نه راځي، او (کورونه يي) ورباندي وسوځوم. (دا حديث بخاري او مسلم روايت کړى دى).

نو که چيري دجماعت لمونځ پريښودل لويه ګناه نه واى، پيغمبر ﷺ به دوى دکورونو په سوځولو سره نه تهديد* کولاى. او الله ﷻ فرمايي: ﴿وَأَقِيمُواْ الصَّلاَةَ

www.sikaraam.com

وَآتُواْ الزَّكَاةَ وَارْكَعُواْ مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ [بقرة: ٤٣]

ترجمه: او لمونځ بنسه اداء کړئ، او زکات ورکړئ، او له رکوع کونکو سره رکوع وکړئ (یعني له لمونځ کونکو سره لمونځ وکړئ).

www.sikaraam.com

دجُمعې لمونځ

اسلام همیشه یووالی او وحدت خوښوي او هغه ته (خلګ) رابولي*، او اختلاف بد ګڼي او له هغه نه کرکه او نفرت کوي، او هیڅ داسي کار نشته چي دمسلمانانو په مینځ کي دیووالي او وحدت درامینځ ته کیدو په لاره کي مثبت رول* ولري، او اسلام (مسلمانان) هغه ته دعوت او تشویق کړي نه وي، او په هغه سره یې امر نه وي کړی.

دجمعي ورځ دمسلمانانو لپاره داختر ورځ ده، چي په هغې کي دالله ﷻ یادونه او تعظیم کوي، او ددنیا له کارونو او مصروفیتونو نه لیري په مسجدونو کي راغونډیږي، تر څو دالله ﷻ درضا لپاره دهغه له فرائضو څخه یوه مهمه فریضه او وجیبه* په ځای کړي، او دخطیبانو او عالمانو هغه لارښودونو او ارشاداتو ته غوږ کښیږدي، کوم چي په خطبه کي یې

www.sikaraam.com

وړاندي کوي، او خطبه هغه اوونيز (هفته وار) درس دی چي خطيب دهغي پواسطې سره اوريدونکي دالله ﷻ توحيد ته رابولي*، او هغوی ته نوی ژوند ورکوي، او دالله او پيغمبر ﷺ محبت او اطاعت ته چمتووالی يي په زړونو کي بيا تازه کوي، الله ﷻ فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِي لِلصَّلَاةِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۞ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [الجمعة: ٩-١٠]

ترجمه: ای مومنانو کله چي دجمعي په ورځ د (جمعي) لمانځه لپاره اذان وشي، نو دالله وذکر (لمانځه) ته ورودانګی*، او پلورل* (او پيرودل)* پريږدی، دا ستاسو لپاره ډيره غوره ده که تاسو پوهيدلاست، او چي کله لمونځ اداء شي، نو په ځمکه

www.sikaraam.com

کـي خـواره* شـی، او دالله فضـل وغـواړی، او الله پـه ډيـرو يـادوولو سره يـاد کـړی، ژر دی چـي کامـيابه بـه شی.

او دجمعـي لمونـځ پـر هـر مسـلمان نـر او ښځـي باندي فـرض دی، کلـه چي بالغ* ازاد او مقيم* وي، او پيغمـبر ﷺ هميشـه هغـه اداء کـړی دی، او دهغـه چـا لـپاره يـي ډيـره سـخته سزا ټاکلي ده چـي هغـه نـه اداء کـوي، پيغمـبر ﷺ فرمايـي: «لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجُمُعَـــاتِ أَو لَيَخْـــتِمَنَّ اللّٰهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ ثُمَّ لَيَكُونُنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ».

تـرجمه: دجمعـي لمونځونو پريښودلو نه دي خلګ پـه کلکـه ډډه وکـړي، او (کـه داسـي ونکـړي نو) الله جَلَّ جَلَالُهُ بـه ددوی پـه زړونـو بانـدي (دغفلت) مُهر* (ټاپه) لګوي، نـو بـيا بـه دغـافلانو (ګمراهانو) لـه جملي نه وي. (دا حديث مسلم روايت کړی دی).

www.sikaraam.com

او فرمايي: «مَـــنْ تَرَكَ ثَلاثَ جُمَعٍ تَهَاوُناً طَبَعَ اللهُ عَلَى قَلْبِهِ».

ترجمه: څوك چي دري جمعي (لمونځ) دسستۍ او تنبلۍ په وجه پريږدي، الله ﷻ به دهغه په زړه باندي (دغفلت) مُهر (ټاپه) ولګوي.

دجُمعي لمونځ دوه رکعته دی، چي يو مسلمان به يي په اِمام پسي دمسلمانانو سره يوځای په جَمعه کي اداء کوي.

دجُمعي لمونځ بيله جَمعي څخه نه صحيح کيږي، نو مسلمانان به سره يو ځای راغونډيږي، او اِمام به دوی ته خطبه وايي او نصيحت او لارښودنه به ورته کوي، او دخطبي په وخت کي خبري کول ناروا دي، ان تردې که خپل ملګري ته ووايي چي: مَه، يا چوپ شه، نو دا هم بيځايه (او ممنوع) کار دی.

www.sikaraam.com

دمسافر لمونځ

الله ﷻ فرمايي: ﴿يُرِيدُ اللّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلاَ يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ [البقرة: ١٨٥]

ترجمه: الله ﷻ ستاسو لپاره اسانتيا غواړي، او تاسو ته تکليف نه غواړي.

همدا راز اسلام داسانتيا او سهولت دين دی، او الله ﷻ هر څوك دخپل وس سره سم* مُكلف كوي، او دداسي كار امر ورته نكوي چي په هغه نشي توانيدلای*، او له دې امله چي په سفر كي هم دمشقت او تكليف اتكل دی، نو الله ﷻ په هغه كي دوه شيان داسانتيا لپاره روا كړيدي:

لومړی: دلمانځه لنډول (قصر كول):

پداسي ډول سره چي څلور ركعتيز لمونځ به دوه ركعته كوي، نو كه چيري ته مسافر وې نو دغرمي، مازديگر او ماسخوتن لمونځ دوه ركعته وكړه، او

www.sikaraam.com

دمابښام او سهار لمونځ په خپل حالت پاتي کيږي يعني په هغې کي قصر نشته.

دلمانځه لنډول دمسلمانانو لپاره دالله ﷻ له طرف نه يوه اسانتيا او رخصت دی، او الله ﷻ داسانه حکمونو (رخصتونو) په ځای کول هماغسي خوښوي لکه څنګه چي دګران حکمونو (عزيمتونو) په ځای کول خوښوي.

دسفر په حکم کي: دموټر*، الوتکي، کښتۍ*، ريل ګاډی، څارويو*، او يا پښو سره سفر کول برابر دي، دې ټولو ته سفر ويلي کيږي، او لمونځ پکښي کي لنډ کيږي، تر څو چي سفر دګناه په مقصد نه وي (چي په هغه کي دلمانځه لنډول روا ندي).

دوهم: ددوو لمونځونو يوځای کول:

مسافر ته روا دي چي دوه لمونځونه يو ځای په يوه وخت کي وکړي، نو دغرمي او مازديګر لمونځونه به يوځای کوي، او همدا رنګه دمابښام او ماسخوتن

www.sikaraam.com

لمونځونـه بـه يوځـاى كـوي، او ددوارو لمونځونو وخت
بـه يـو كـوي، خـو دواړه لمونځونه به يوله بل څخه بيل*
اداء كـيږي، لومـړى بـه د غرمــي لمونـځ كـوي بـيا بـه
وريـسـي سمدسـتي* دمازديګـر لمونـځ كـوي، يـا اول
دمابنـام لمونـځ او وريـسـي بـه سمدسـتي دماسـخوتن
لمونځ كوي.
او ددوو لمونځونو يوځـاى والـى يـوازي* او يوازي
دغرمـي او مازديګـر، او دمابنـام او ماسخوتن په مينځ
كــي وي، مـثلاً دســهار او غرمــي، يـا دمازديګـر او
مابنام لمونځونه يوځاى كيدلاى نشي.

www.sikaraam.com

(دلمانځه نه وروسته) مسنونه اذکار (او دعاګاني)

دلمونځ کونکي لپاره سنت دي چې دلمانځه نه وروسته دري ځلي «أستغفر الله» ووايي، او بيا به دا (دعا) وايي: «اللّهُمَّ أنتَ السَّلامُ، ومنْكَ السّلامُ، تَبارَكْتَ يا ذَاالجَلالِ وَالإِكْرَام، لا إِلَهَ إِلا اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَديرٌ، اللّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ منْكَ الْجَدُّ»(١)، او دري ديرش ځلي به «سُبْحَانَ اللهِ»، «الْحَمْدُ للهِ»، «اللهُ أَكْبَر» وايي، او سل ځلو پوره کولو لپاره به «لا إِلَهَ إِلا اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ،

---

(١) ترجمه: د ثنا، ستاينې او لويي څښتن دي، دا وينا ډيره حق ده چه بنده يې کوي (او مونږ ټول ستا بندګان يو) چه اې زما الله څوك منع کوونکي نشته د هغه څه چه ته يې ورکوې، او نه ورکوونکي شته د هغه څه چه ته يې نه ورکوې، او ستا په وړاندي مالدار ته د هغه مال ګټه نه رسوي.

www.sikaraam.com

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»[1] وايي.

او (بيا به) آيت الكرسي، «قل هو الله أحد..»، «قل أعوذ برب الفلق..»، او «قل أعوذ برب الناس..» وايي.

او ددغه دريو سورتونو دري ځل ويل دسهار او مابنام دلمانځه څخه وروسته مستحب دي، لكه څرنګه چي دمابنام دلمانځه وروسته مستحب دادی چي دمخكيني اذكارو وروسته دا دعا هم لس ځل ووايي: «لا إِلَهَ إلا اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»[2].

او دا اذكار ويل ټول سنت دي او فرض ندي.

---

(١) ترجمه: بيله الله نه بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه يو دی، شريك نلري، هغه لره (دكائناتو) ټولواكي او پوره غوره ستاينه ده، او هغه پر هر څه قادر دی.

(٢) ترجمه: بيله الله نه بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه يو دی، شريك نلري، هغه لره (دكائناتو) ټولواكي او پوره غوره ستاينه ده، ، ژوند وركوي، او مرګ راولي، او هغه پر هر څه قادر دی.

www.sikaraam.com

دفرضو سره سنت لمونځونه (سنت راتبه)

دهر مسلمان نارينه او ښځي* لپاره سنت دي -که چيري هغه مسافر نه وي- دفرضو څخه پرته ددوولس رکعته لمونځ اهتمام وکړي، او هغه دادي:

څلور رکعته دغرمي دلمانځه څخه مخکي، او دوه رکعته وروسته، او دوه رکعته دماښام دلمانځه څخه وروسته، او دوه رکعته دماسخوتن دلمانځه څخه وروسته، او دوه رکعته دسهار دلمانځه څخه مخکي.

له أُمّ المومنين أُمّ حبيبه رَمْلَه بنت أبي سفيان ﷺ نه روايت دی وايي: دپيغمبر ﷺ نه مي واوريدل چي فرمايي: «مَا منْ عَبْد مُسْلم يُصَلِّي لله في كُلِّ يَوْمٍ ثنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً تَطَوُّعاً غَيْرَ الْفَرِيضَةِ إلاَّ بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتاً في الْجَنَّة، أَوْ إلاّ بُنيَ لَهُ بَيْتٌ في الْجَنَّة».

ترجمه: هيڅ يو مسلمان بنده به نه وي چي په ورځ کي دفرضو څخه پرته دوولس رکعته بيله فرضو څخه

www.sikaraam.com

نفل لمونځ وکړي، مګر دا چي الله ﷻ به هغه لره په جنت کي يو کور جوړ کړي، او يا به هغه لره په جنت کي يو کور جوړ شي. (دا حديث مسلم روايت کړی دی).

اما په سفر کي به پيغمبر ﷺ دغرمي، مابنام، او ماسخوتن سنت نکول، خو دسهار سنت، او وتر به يي نه پريښودل، او دپيغمبر ﷺ (طريقه) زموږ لپاره داقتداء او پيروۍ غوره نمونه ده، الله ﷻ فرمايي: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ [الأحزاب: ٢١]

ترجمه: بيشکه چي دپيغمبر ﷺ (په طريقه او سنتو کي) ستاسو لپاره غوره اقتداء او پيروي ده.

او پيغمبر ﷺ فرمايي: «صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي».

ترجمه: په کوم ډول چي ما ګوری لمونځ کوم، په هماغه ډول لمونځ وکړی.

والله وَلِيّ التوفيق، وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم،،،

www.sikaraam.com

دلهجي داختلاف په صورت کي يوه معنی لرونکي کلمات

چي په کتاب کي راغلي دي

معنی	کلمه
طرفونه، جهتونه	اړخونه
اهميت	ارزښت
اعضاء	اندامونه
ارزښت	اهميت
مړانه وهلی، بلوغ سن ته رسيدلی	بالغ
ښنګری، دپښي ګيتی	بجلکه
جسم، وجود	بدن
شامليدل	بر کي لرل
جلا، جدا	بيل
سپي	پښي
خرڅول	پلورل
تپوس، سوال	پوښتنه
رانيول، اخيستل	پيرودل
تنظيم، پالنه	تدبير
اداره، پالنه، کنترول	تدبير

www.sikaraam.com

معنی	کلمه
وړې بولي، میتیازي، بولي	تشي بولي
قدرت لرل	توانیدل
فرق	توپیر
ویروَل، ګواښ ورکول	تهدید
په جَمه لمونځ	جماعت لمونځ
غُسل اوبنتل	جنابت
واري	څلي
زنګون، تکې، توتکې	څنګون
معلومه	څرګنده
ښکاره، ظاهره	څرګنده
کیفیت	څرنګوالی
لیچه، مټ	څنګل
خلق	خلګ
هغه کسان چي له تیر شوو کسانو نه نمایندګي کوي	خلیفګان
تیت، خپاره	خواره
ناپاکي، چټلي	خِیره

www.sikaraam.com

معنی	کلمه
نيغ نيول، ولاړول	دَرَول
جهنم، دوزخ	دوږخ
دويم	دوهم
غُل، غټې بولي، دانسان ګندګي او فاضله مواد	ډکي بولي
دعوت کوي، غواړي	رابولي
دزړه خبري، دسر خبري، دزړه خواله	راز ونياز
تاثير	رول
نجات ورکول، ساتل	ژغورل
مثل، مانند، همتا، شبيه	ساری
دسهار رڼايي، دسبا کيدلو علامه	سپيدې
ژر، زر، فوراً	سمدستي
سَحَر، سهَر	سهار
مثل	شان
عزت او جلال	شان او شوکت
ګواهي	شاهدي
دمابنام په وخت کي داسمان (اُفُق) سرخي	شفق

www.sikaraam.com

معنی	کلمه
راسته	ښي
دښمني	عناد
بهتر، ښه	غوره
ټولول، جمع کول	غونډول
کیناستل	کښیناستل
یو بل سره کومك کول	لاسنیونه
غسل کول	لامبل
لغښتل، ډډه په ډډه اوړېدل، رغښتل	لغړيدل
باطله وي، ورکوي	له مینځه وړي
ساق، دبجلکي او ځنګون تر مینځ حصه	لینګی
نمازدیګر	مازدیګر
داوړې نه تر ځنګل پوري حصه	مټ
ټینګ، کلك	محکم
غلامان	مریان
خدای، هغه څوك يا څيز چي خلك يي عبادت کوي	معبود
هغه څوك چي مسافر نه وي، په خپل وطن کي	مقیم

www.sikaraam.com

کلمه	معنی
ملا	شا
مُهر	ټاپه
موټر	ګاډی
موندل	پیدا کول
مینځي	پریولي، پریمینځي
وردانګل	ورځغستل، منډه وهل
وُرغوی	دلاس تلی
ورون	پټون، ښانګه
وسعه	قدرت، توان
وګنېل	وبلل
وينښتان	وريښتان
يو برابر	يو چند

www.sikaraam.com

دموضوعاتو فهرست

سريزه ٣
لومړنی خبري ۵
لومړی رکن: ددې کلمې ويل (لا إله إلا الله محمد رسول الله): ۶
دوهم او دريم رکن: لمونځ کول، او زکات ورکول:.............. ۱۴
څلورم رکن: د رمضان دمياشتي روژه:.......................... ۱۶
پنځم رکـن: حـج کـول دهغـه چـا لـپاره چـي د تلـو راتلـو
طاقت* او قدرت يي ولري: ۱۷
دلمانځه اهميت* ۱۸
طهارت يا دلمانځه لپاره پاکوالی ۲۶
تيمم وهل.. ۲۸
فرض لمونځونه ۳۰
دلمانځه اداء کولو طريقه.................................... ۳۲
د جماعت* لمونځ... ۴۳
دجُمعې لمونځ.. ۴۵
دمسافر لمونځ.. ۴۹
لومړی: دلمانځه لنډول (قصر کول):........................... ۴۹
دوهم: ددوو لمونځونو يوځای کول: ۵۰

www.sikaraam.com

(دلمانځه نه وروسته) مسنونه اذكار (او دعاګاني)............. ٥٢
دفرضو سره سنت لمونځونه (سنت راتبه)......................... ٥٥
دمؤلف لنډه پيژندنه... ٥٧
دلهجـي داخـتلاف پـه صـورت كـي يـوه معـنى لرونكـي
كلمات.. ٥٨
چي په كتاب كي راغلي دي.................................... ٥٨
دموضوعاتو فهرست.. ٦٣

www.sikaraam.com

تعليم الصلاة

تأليف

د. عبد الله بن أحمد الزيد

ترجمة

عبد الشافع زلال

باللغة «البشتو»

www.sikaraam.com

إدارة أوقاف
صالح عبدالعزيز الراجحي

تعليم الصلاة

تأليف

د. عبدالله بن أحمد الزيد

ترجمة

عبد الله نافع زلال

باللغة «البشتو»

مطبعة دار طيبة - الرياض - ت: ٤٢٨٣٨٤٠
www.sikaraam.com

GIFT NOT FOR SALE